

नागपूर मेट्रोला उपमार्ग सेवेने (फिडर सर्विस) जोडण्याच्या उद्देशाने नागपूर शहर व परिसरातील रेल्वे मार्गावर आधुनिक प्रकारच्या वातानुकूलित बी.जी. मेट्रो ट्रेन सुरु करण्यास मान्यता देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : एनआरडी-३३१९/प्र.क्र.०१/नवि-७,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १९ नोव्हेंबर, २०२०.

प्रस्तावना :-

नागपूर शहराची वाढती लोकसंख्या आणि वाहनांची संख्या या अनुषंगाने निर्माण झालेल्या वाहतुक समस्या लक्षात घेवून शासनाने शासन निर्णय क्रमांक दिनांक नासुप्र ३३१३/प्र.क्र.४१/नवि-७, दिनांक ३०.०१.२०१४ अन्वये नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प राबविण्यास मान्यता दिली. केंद्र शासनाने दि. २१.०८.२०१४ रोजी या प्रकल्पास मान्यता दिली. त्याकरीता महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. (महामेट्रो) या विशेष उद्देश वाहन (एसपीव्ही) ची निर्मिती करण्यात आली असून उक्त एसपीव्हीद्वारे मेट्रो मार्गाची उभारणी करण्यात येत आहे. नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्पात उत्तर-दक्षिण व पूर्व-पश्चिम या दोन मेट्रो लाईनचा समावेश असून त्याची एकूण लांबी ३८.२१५ कि.मी. आहे. त्यात ३८ मेट्रो स्थानके आहेत. सद्यास्थितीत नागपूर मेट्रो टप्पा-१ प्रकल्पाची अंमलबजावणी अंतिम टप्प्यात सुरु आहे. नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-१ मधील मेट्रो मार्गिकेचा विस्तार करण्याच्या अनुषंगाने नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-२ या रु. ११२३९ कोटी खर्चाच्या उन्नत मेट्रो मार्गिकेची महामेट्रोमार्फत अंमलबजावणी करण्यास नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्र. एनएमआर-३३१८/प्र.क्र. १४५/नवि-७ दिनांक १४ जानेवारी, २०१९ अन्वये मान्यता दिली आहे. सदर प्रकल्पाचा प्रस्ताव मान्यतेस्तव केंद्र शासनाच्या विचारार्थ सादर करण्यात आला आहे.

नागपूर शहर व परिसरातील भारतीय रेल्वेच्या जाळ्याशी थेट जोडल्यामुळे नागपूर मेट्रो सेवेस अधिक प्रवासी उपलब्ध होतील या मुख्य उद्देशाने नागपूर शहर व परिसरातील रेल्वे मार्गावर आधुनिक प्रकारच्या वातानुकूलित बी.जी. मेट्रो ट्रेन सुरु करण्यासाठी महामेट्रो, राज्य शासन व भारतीय रेल्वे यांच्या दरम्यान दि. १६.०७.२०१८ रोजी सामंजस्य करार करण्यात आला आहे. सदर कराराच्या अनुषंगाने महामेट्रोमार्फत सुसाध्यता अहवाल तयार करण्यात आला आहे. महामेट्रोच्या संचालक मंडळाच्या दि.२८.०९.२०१८ रोजी पार पडलेल्या १६ व्या बैठकीत उक्त सामंजस्य करारातील अटी व शर्तीस अनुसरून सदर प्रकल्पाचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्यास संचालक मंडळाने तत्वतः मान्यता दिली आहे. या अनुषंगाने सदर प्रकल्पाचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल महामेट्रोमार्फत तयार करण्यात आला आहे. सदर सविस्तर प्रकल्पाच्या अहवालाच्या अनुषंगाने नागपूर शहर व परिसरातील रेल्वे मार्गावर आधुनिक प्रकारच्या वातानुकूलित बी.जी. मेट्रो ट्रेन सुरु करण्याबाबत महामेट्रोने अहवाल शासनास सादर केला आहे. त्यानुसार १. नागपूर ते वर्धा (लांबी ७८.८ किमी), २. नागपूर ते नरखेड (लांबी ८५.५३ किमी), ३. नागपूर ते रामटेक (लांबी ४९.६ किमी) ४. नागपूर ते भंडारा रोड (लांबी ६२.७ किमी) या भारतीय रेल्वेच्या मार्गिकांवर आधुनिक प्रकारच्या वातानुकूलित बी.जी. (Broad Gauge) मेट्रो ट्रेन्स सुरु करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढील प्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

०२. शासन निर्णय :-

नागपूर मेट्रो मार्गिकेला उपमार्ग सेवेने (फिडर सर्विस) जोडण्याच्या अनुषंगाने नागपूर शहर व परिसरातील भारतीय रेल्वेच्या मार्गावर सध्या अस्तित्वात असलेल्या पॅसेंजर ट्रेन्स ऐवजी रेल्वे आधारित आधुनिक प्रकारच्या वातानुकूलित बी.जी. (ब्रॉड गेज) मेट्रो ट्रेन्स सुरु करण्यासाठी महामेट्रोने सादर केलेल्या रु.३३३.६० कोटी प्रकल्प खर्चाच्या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने पुढीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

१) नागपूर मेट्रो मार्गिकेला उपमार्ग सेवेने (फिडर सर्विस) जोडण्याच्या अनुषंगाने नागपूर शहर व परिसरातील भारतीय रेल्वेच्या मार्गावर सद्या अस्तित्वात असलेल्या पॅसेंजर ट्रेन्स ऐवजी रेल्वे आधारित आधुनिक प्रकारच्या वातानुकूलित बी.जी. (Broad Gauge) मेट्रो ट्रेन्स सुरु करण्याच्या प्रकल्पास राज्य शासनाची तत्वत: मान्यता देण्यात येत आहे. सदर प्रकल्प खालील भारतीय रेल्वे मार्गिकांवर राबविण्यात येणार आहे: -

अनु.क्र.	मार्गिकेचे नाव	मार्ग	लांबी (कि.मी.)	स्थानके
१	मार्गिका-१	नागपूर ते वर्धा	७८.८	१२
२	मार्गिका-२	नागपूर ते नरखेड	८५.५३	११
३	मार्गिका-३	नागपूर ते रामटेक	४९.६	०८
४	मार्गिका-४	नागपूर ते भंडारा रोड	६२.७	११

२) सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीकरीता राज्य शासनाचे सहाय्य म्हणून केंद्र शासनाच्या कराच्या ५० टक्के (रु. ७.१० कोटी) आणि राज्य शासनाच्या कराच्या १०० टक्के (रु. १४.२० कोटी) अशी एकूण रक्कम रु. २१.३० कोटी राज्य शासनाकडून बिनव्याजी दुय्यम कर्ज सहाय्य देण्यास तत्वत: मान्यता देण्यात येत आहे.

३) वरील दायित्वा व्यतिरीक्त महाराष्ट्र शासनावर भविष्यात कोणतेही आर्थिक वा इतर दायित्व येणार नाही या अटीस अधिन राहून महामेट्रो, राज्य शासन व भारतीय रेल्वे यांच्या दरम्यान दि. १६.०७.२०१८ रोजी करण्यात आलेल्या सामंजस्य करारनाम्यास कार्योत्तर मंजुरी देण्यात येत आहे.

४) सदर प्रकल्पाच्या कार्यान्वयनासाठी भारतीय रेल्वे सोबत करावयाचा सविस्तर करारनाम्यास राज्य शासनाची पुर्व मान्यता घेण्याच्या अटीवर महामेट्रोने सादर केलेल्या सविस्तर प्रकल्प अहवालास तत्वत: मान्यता देण्यात देण्यात येत आहे व सदर सविस्तर प्रकल्प अहवाल पुढील कार्यवाहीस्तव केंद्र शासनास सादर करण्याकरीता मान्यता देण्यात येत आहे.

५) सदर प्रकल्पाचा खर्च हा नागपूर मेट्रो रेल्वे टप्पा -१ प्रकल्पासाठी केएफडब्ल्यु या वित्तीय संस्थेच्या मंजूर कर्ज सहाय्यामधून रु.३०५.२० कोटी (सुमारे ४० मिलियन युरो) इतक्या बचतीमधून करावयाचे प्रस्तावित असल्याने यासंदर्भात केंद्र शासन व केएफडब्ल्यु यांची मान्यता घेण्याबाबत आवश्यक तो पत्र व्यवहार करण्यास महामेट्रोला प्राधिकृत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

०३. सदर शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र.२६९/का.१४४४ दिनांक ०५.०४.२०२० व वित्त विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र.२५७/व्यय-३ दिनांक १८.११.२०२० अन्वये प्राप्त अभिप्राय व मंत्रिमंडळाने दिनांक १४.१०.२०२० रोजी मान्यता दिल्यानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

०४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२०१११११५७२२८८२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.
२. मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
३. मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
४. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
६. मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
७. मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
८. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. मा. उपमुख्य मंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. मा मंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. मा. राज्यमंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१३. मा. सचिव, शहरी विकास मंत्रालय, भारत सरकार, निर्माण भवन, नवी दिल्ली
१४. मा. चेअरमन, रेल्वे बोर्ड, भारत सरकार, रेल भवन, नवी दिल्ली-११०००१.
१५. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१६. अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१७. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१८. अपर मुख्य सचिव (परिवहन/बंदरे), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१९. प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२०. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२१. प्रधान सचिव (उद्योग) उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
२२. प्रधान सचिव (ऊर्जा) उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
२३. सचिव (विशेष प्रकल्प), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२४. विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर.

२५. महानगर आयुक्त, नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, नागपूर.
२६. आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.
२७. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. नागपूर.
२८. उप सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२९. कार्यासन अधिकारी (नवि-२६), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
३०. निवड नस्ती (नवि-७).